

Hvordan kan vi sikre demokratiets overlevelse?

Et forsvar for det militante demokrati

Bacheloroppgave i statsvitenskap

Universitetet i Stavanger

Mikkel Wallin Nordhus

Studentnummer: 261035

Veileder: Kristian Skagen Ekeli

Lvert dato: 11.05.2023

Antall ord: 7283

Sammendrag

Hvordan kan vi beskytte demokratiet mot antidemokratiske krefter? Formålet med denne oppgaven har vært å undersøke hvorvidt det bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper og individer fra å stille til valg i et liberalt demokrati. Diskusjonen rundt det militante demokrati har vært sentral, og jeg har fremmet to argumenter mot: argumentet basert på politisk likhet, og argumentet basert på domstolskontroll over lovgivning. Argumentet basert på politisk likhet tar i hovedsak utgangspunkt i Jeremy Waldron og Robert A. Dahls demokratiteori, mens argumentet basert på domstolskontroll over lovgivning fungerer som et praktisk alternativ til det militante demokrati, samt et motargument. De to argumentene for innføringen av et slikt system, er selvforsvarsargumentet og antiautoritetsargumentet. Selvforsvarsargumentet kan spores tilbake til Karl Loewensteins introduksjon av det militante demokratiet som begrep. Antiautoritetsargumentet tar utgangspunkt i klassisk liberal filosofi, samt Jason Brennans antiautoritetsprinsipp. Jeg konkluderer med at de mest tungtveiende argumentene, er argumentene for et militant demokrati. Mitt svar på problemstillingen er dermed at det bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper og individer fra å stille til valg i et liberalt demokrati.

Abstract

How can we best protect democracy against antidemocratic forces? The purpose of this thesis has been to discuss if it should be admissible to exclude antidemocratic groups and individuals from running for election in a liberal democracy. The discussion around militant democracy has been important, and I have put forward two arguments for it: The argument from political equality, and the argument based on judicial review of legislation. The argument from political equality is mainly based on the democratic theories of Jeremy Waldron and Robert A. Dahl, while the argument based on judicial review of legislation works both as a practical alternative to a militant democracy, as well as a counterargument. The arguments for the implementation of a militant democracy, is the argument from self-defense, and the antiauthority argument. The argument from self-defense can be traced to Karl Loewensteins introduction of the concept of militant democracy. The antiauthority argument is based on classical liberal philosophy, as well as Jason Brennans antiauthority tenet. I conclude that the most convincing arguments are the ones for a militant democracy. My answer to the main question of the thesis, is that it should be admissible to exclude antidemocratic groups and individuals from running for election in a liberal democracy.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Hva er et militant demokrati?	5
2.1 Begrepet militant demokrati.....	5
2.2 Tyskland: Et moderne militant demokrati.....	6
3. Argumenter mot et militant demokrati.....	8
3.1 Argumentet basert på politisk likhet.....	8
3.2 Et bedre alternativ? Argumentet basert på domstolskontroll over lovgivning	12
4. Argumenter for et militant demokrati	15
4.1 Selvforsvarsargumentet.....	15
4.2 Antiautoritetsargumentet.....	18
5. Konklusjon	21
Litteraturliste	23

1. Innledning

Hvordan et demokrati best kan beskytte seg selv mot antidemokratiske grupper, er ingen ny diskusjon innen politisk teori. Likevel fortsetter utfordringer rundt demokratiets overlevelse å være aktuelle. Den russiske grunnloven som trådte i kraft i 1993 markerte et veiskille. Man gikk bort fra det kommunistiske diktaturet, og Russland ble nå slått fast som et demokrati (Danilenko, 1994). Vi kan likevel observere at demokratiet ikke har bestått i verdens største land. Regimemålinger som Demokrati-Diktatur (DD) og Freedom House klassifiserte Russland som et diktatur i 2015 (Clark et al., 2018, s. 161). I tillegg har Russland nylig invadert et fredelig og selvstendig Ukraina. Russland minner ikke om et fungerende demokrati, men et autoritært diktatur. Et land som hadde sitt første demokratiske valg på 1990-tallet, har nå beveget seg vekk fra demokratiet man ønsket å bygge etter Sovjetunionens fall.

Grupper som ikke aksepterer demokratiske spilleregler eller ønsker å avskaffe demokratiet i sin helhet, er en eksistensiell trussel mot demokratier. Slike antidemokratiske grupper motsetter seg sentrale demokratiske prinsipper og idealer, og har som mål å fjerne den demokratiske styreform. Antidemokrater undergraver motstanderes ideer og synspunkter, samt deres mulighet til å påvirke den nye politiske styreform (Ekeli, 2012, s. 272). Alternative levesett blir sett på som umoralske, og antidemokrater ønsker å forby disse. En slik definisjon tilsier at det ikke er nok å ha antidemokratiske meninger eller synspunkter for å regnes som en antidemokrat. Forbud mot alternative levesett og ideer kan gjøres gjennom å eksempelvis bruke statens maktmonopol. Et moderne eksempel er Russlands nylige forbud mot å dele både positiv og nøytral informasjon om LHBT-personer, samt å offentlig vise en annen seksuell orientering enn heterofil (Human Rights Watch, 2022). Slik kan man se hvordan antidemokrater styrer over andre personers liv og levesett i tillegg til å undergrave deres ideer og synspunkter.

Spesielt umodne og nye demokratier er utsatt, som vi ser i Russlands eksempel. En omstridt strategi for å møte utfordringene med antidemokratiske grupper, er å innføre et militant demokrati. Ideen om et militant demokrati går ut på at et land innfører lover som skal beskytte demokratiet mot antidemokrater og antidemokratiske grupper (Malkopoulou & Kirshner, 2019). Dette kan innebære at antidemokratiske partier ekskluderes og forbys fra demokratisk deltakelse. Utfordringen med en slik fremgangsmåte er at man ved å kjempe for demokratiske verdier, muligens trosser disse samme verdiene i beskyttelsen av dem. At alle

personer, uavhengig av politisk overbevisning, har rett til å delta i demokratiet kan sees på som en fundamental forutsetning for en demokratisk styreform. Å begrense grupper mulighet til demokratisk deltakelse kan dermed ved første øyekast virke autoritært og antidemokratisk i seg selv. Er det slik at man må bryte demokratiske verdier for å beskytte disse samme verdiene?

Spørsmålet denne oppgaven forsøker å besvare er hvorvidt det bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper eller individer fra å stille til valg i et liberalt demokrati. Målet med denne oppgaven er å bidra i diskusjonen rundt det såkalte militante demokrati. Er det slik at demokratiet bør bli militant, og ekskludere antidemokratiske grupper og individer fra å delta? Eller bør alle, uavhengig av politiske mål, få delta i demokratiet? Det er flere måter man kan delta i et demokrati på, som det å stemme ved valg, stille til valg eller å bruke sin ytringsfrihet til å dele sine synspunkter. Denne oppgaven vil fokusere på hvorvidt man i et demokrati bør kunne nekte antidemokratiske grupper eller enkeltpersoner å stille til valg eller ikke.

Denne oppgaven bruker eksisterende teoretiske perspektiver og argumenter for å belyse diskusjonen rundt det militante demokrati. Det blir tatt utgangspunkt i demokratiteoretiske ideer som kan få frem de ulike sidene ved hvorvidt det bør tillates å ekskludere antidemokratiske grupper og individer fra å stille til valg i et demokrati. Oppgaven har altså et normativt teoretisk utgangspunkt. Jeg vil argumentere for at det bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper eller individer fra å stille til valg i et liberalt demokrati. Et slikt militant demokrati, vil beskytte den demokratiske styreformen på best mulig måte. Ved å ha muligheten til å ekskludere antidemokrater fra politisk deltakelse, kan man sikre at demokratiet bevares og beskyttes mot en antidemokratisk trussel.

Denne oppgaven er delt i fire deler. Den første delen har vært en introduksjon til temaet, og problemstillingen for oppgaven. Videre, i del 2, defineres begrepet militant demokrati mer inngående, og det blir gitt aktuelle eksempler for å belyse hva som legges i begrepet i denne oppgaven. Spesielt Tyskland blir satt i søkelyset. Del 3 tar deretter for seg de sentrale argumentene mot et militant demokrati. Det vil si argumenter som taler for at det ikke bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper eller individer fra å stille til valg. Del 4 ser på de viktigste argumentene for et militant demokrati, altså argumentene for at det bør være tillatelig å ekskludere disse gruppene og individene fra å stille til valg.

2. Hva er et militant demokrati?

“This will always remain one of the best jokes of democracy, that it gave its deadly enemies the means by which it was destroyed.” – Joseph Goebbels (Wise, 1998, s. 301)

2.1 Begrepet militant demokrati

Gregory H. Fox og Georg Nolte brukte begrepet intolerant demokrati: når en demokratisk stat iverksetter restriktive tiltak for å hindre at demokratiets karakter endres som følge av at antidemokratiske partier blir valgt (Fox & Nolte, 1995, s.6). Restriktive tiltak forstås i denne oppgaven som juridiske virkemidler, altså lovgivning som skal sørge for demokratiets overlevelse. Dette innebærer lover som hindrer ekstreme borgere og grupper å endre sentrale demokratiske prinsipper. Eksempelvis kan dette bety lover som forbyr antidemokratiske partier å stille til valg, som det er et spesielt fokus på i denne oppgaven. Et militant demokrati er dermed et demokrati som innfører en eller flere lover som hindrer antidemokrater å delta i demokratiske valg ved å 1) hindre antidemokrater å stille til valg, og/eller 2) hindrer antidemokrater å stemme ved valg. Det er førstnevnte som vil være den sentrale diskusjonen i denne oppgaven.

En slik definisjon av et militant demokrati er snever og avgrenset. Andre har en videre definisjon. Anthoula Malkopoulou definerer det slik: “Militant democracy refers to the idea that elected governments should erect legal barriers to protect democracy from extremist parties” (Malkopoulou, 2019, s. 1). En slik definisjon åpner for mange ulike tolkninger av hva et militant demokrati faktisk kan innebære. Hva det vil si å opprette juridiske barrierer for å beskytte demokratiet mot ekstremistiske partier, er åpent for tolkning. Hva er et ekstremistisk parti? Hvilke juridiske barrierer er det snakk om? Målet her er ikke å kritisere en videre definisjon av et militant demokrati. Det er likevel en fordel å benytte en mer avgrenset definisjon for denne oppgaven, da det skal være helt tydelig hvilke tiltak som diskuteres, og hvilke grupper og individer disse lovene vil gjelde.

Begrepet militant demokrati oppsto når fascismen og nazismen var på fremmarsj i Europa på 1930-tallet (Loewenstein, 1937a, 1937b). Karl Loewenstein var mannen som introduserte begrepet i academia. Han hadde selv emigrert fra Tyskland til USA som følge av nazistenes maktovertakelse, og så med et bekymret blick på utviklingen som foregikk i sitt tidligere hjemland. Ideen hans var at demokratiet måtte bli militant - nemlig å aktivt kjempe mot bevegelser og grupper som kunne ødelegge styreformene. Dersom antidemokratiske krefter får

være en del av demokratiet, kan man risikere at demokratiet i seg selv forvitrer, som det gjorde under det nazistiske styret i Tyskland. Demokratiet kan fra dette ståstedet virke selvdestruerende: det er de demokratiske spillereglene som legger til rette for dets undergang. «... the mechanism of democracy is the Trojan horse by which the enemy enters the city.» (Loewenstein, 1937a, s.424). For å forhindre demokratiets død, mente dermed Loewenstein at man burde møte intoleranse med intoleranse: innføre et militant demokrati.

Et militant demokrati fungerer som et input-filter mot antidemokratiske grupper. Målet er å hindre disse gruppene gjennom å ekskludere dem fra den politiske prosessen.

Ekskluderingen, og tiltakene skjer dermed *før* de får mulighet til å ha en nevneverdig innflytelse over politiske beslutninger. Et alternativt system, som mange demokratier i dag benytter, er domstolskontroll over lovgivning. Kort forklart er dette et system der en uavhengig domstol kontrollerer lovgivningen som blir gjort av folkevalgte organer opp mot landets konstitusjon, som ofte inneholder landets demokratiske idealer. Jeg vil komme nærmere inn på dette systemet i del 3.2. Et slikt system vil fungere som et output-filter mot antidemokrater, der man i utgangspunktet ikke ekskluderer grupper eller individer fra demokratisk deltakelse, men har et system som skal kontrollere at lovgivningen ikke krenker sentrale demokratiske verdier, og den demokratiske styreformen i sin helhet. Man regulerer altså ikke om antidemokrater kan delta i politiske prosesser, men har et system som skal sørge for at resultatene av politikken ikke fjerner den demokratiske styreformen.

2.2 Tyskland: Et moderne militant demokrati

Tyskland er et moderne militant demokrati. Artikkel 21.2 i den tyske grunnloven åpner opp for å oppløse antidemokratiske partier: “Parties that, by reason of their arms or the behaviour of their adherents, seek to undermine or abolish the free democratic basic order or to endanger the existence of the Federal Republic of Germany shall be unconstitutional.” (Forbundsrepublikken Tyskland, 1949, art. 21.2). Denne artikkelen ble anvendt for å oppløse både det nynazistiske partiet SRP i 1952 og det tyske kommunistiske parti i 1956 (Capoccia, 2013, s. 211–212). Denne loven er et sentralt eksempel på Tysklands militante demokrati, som hindrer antidemokratiske aktører å delta i demokratiet, ved å ha mulighet til å oppløse selve partiene. Slik kan man dermed hindre antidemokratiske grupper i å ha noen særlig politisk innflytelse.

Tysklands grunnlov ble skrevet i 1949, altså i kjølvannet av andre verdenskrig. De opplevde i Weimar-perioden fra 1920-tallet og utover hvordan antidemokratiske, nazistiske krefter kunne undergrave et ungt demokrati. Grunnloven som ble til etter årevis med nazistisk styre, preges av deres opplevelser med antidemokrater, og virker å være et oppgjør med fortiden. Den inneholder flere paragrafer som skal forhindre at nettopp antidemokratiske partier og individer kan endre sentrale demokratiske spilleregler (Capoccia, 2013). Den mest sentrale for den videre diskusjonen er tidligere nevnte artikkel 21.2. Likevel har Tyskland flere andre grunnlovsartikler som er til for å bevare demokratiet, og som er en del av deres militante system.

Tysklands system har flere aspekter som går utover denne oppgavens definisjon av et militant demokrati. Artikkel 9.2 gjør det mulig å forby antidemokratiske organisasjoner (Capoccia, 2013, s. 211). Tyskland setter ikke bare søkelyset på politiske partier, men også organisasjoner i sitt militante demokrati. Artikkel 18 sier at individer som misbruker sine individuelle rettigheter, som ytringsfrihet og organisasjonsfrihet, for å undergrave Tysklands frie demokratiske orden, kan miste disse rettighetene. Individer risikerer med andre ord å miste ytringsfriheten dersom denne regnes for å være misbrukt. Artikkel 79.3, også kjent som evighetsgarantien, forbyr at endringer kan gjøres i artikkel 1 og 20. Sistnevnte artikkel slår fast at Tyskland er et demokrati. Det er altså ulovlig å endre den delen av grunnloven som slår fast at landet er demokratisk.

Både artikkel 9.2, 18 og 79.3 er en del av Tysklands militante demokrati, der målet er å unngå at ekstreme og antidemokratiske borgere får muligheten til å undergrave demokratiet. Samtidig er disse grunnlovsartiklene eksempler på hvordan Tysklands militante demokrati går utover denne oppgavens definisjon, og tar det militante demokratiet et steg lenger. Artikkel 9.2 og artikkel 18 går lenger enn å hindre antidemokrater politisk deltakelse. Her er det mulig å oppløse organisasjoner, samt frata borgere grunnleggende personlige rettigheter. Evighetsgarantien vil heller ikke gå under denne oppgavens definisjonen på et militant demokrati, da artikkelen ikke sier noe om antidemokraters politiske deltakelse. Man ser likevel at artikkel 18 i praksis ikke har blitt anvendt, så spørsmålet kan stilles om hvor sentral denne grunnlovsartikkelen egentlig er for Tysklands militante demokrati. Den fungerer mer som et symbol enn en praktisk viktig artikkel (Klamt, 2007, s. 139).

3. Argumenter mot et militant demokrati

I denne delen vil jeg begynne med å se på det som vil være det mest tungtveiende argumentet mot: argumentet basert på politisk likhet. Her tar jeg utgangspunkt i Jeremy Waldron, Robert A. Dahl og Melissa Schwartzbergs demokratiteori, med hovedvekt på de to førstnevnte. I tillegg vil jeg presentere et alternativ til et militant demokrati, som også fungerer som et motargument: domstolskontroll over lovgivning.

3.1 Argumentet basert på politisk likhet

Jeremy Waldrons demokratiteori baserer seg på et prinsipp som kalles politisk likhet (Waldron, 2006, s. 475). Dette innebærer at borgere i et samfunn har like politiske rettigheter, og at ingen individer skal ha mer formell politisk makt enn andre. Waldron begynner med å anerkjenne at det finnes dype uenigheter i samfunnet om saker som krever felles beslutninger. I spørsmål om rettfærdighet og rettigheter er det mange ulike og motstridende meninger. Waldron mener videre at demokratiske institusjoner bør vise respekt for personer som moralske og selvstendig tenkende aktører. For at dette skal være mulig, kreves det at demokratiet viser lik respekt for borgeres meninger og vurderinger.

I et demokrati, vil lik respekt for personer kreve to ting: politisk likhet, altså retten til politisk deltakelse med like vilkår, samt flertallsstyre. For at demokratiske institusjoner skal vise lik respekt for personer, må borgere i et samfunn ha like politiske rettigheter, og ekskludering blir dermed uaktuelt. Som Waldron selv skriver: "If some are excluded from the process, or if the process itself is unequal or inadequate, then both rights and democracy are compromised" (Waldron, 1999, s. 283). I et demokrati med flertallsstyre vil det vises lik respekt for personer ved at hver persons stemme tillegges lik vekt. Dermed viser demokratiet at borgeres synspunkter og vurderinger tillegges den samme vekten, ved at alle har mulighet til å gi uttrykk for sine meninger gjennom stemmeseddelen. Melissa Schwartzberg fremmer et liknende argument som Waldron, som ender med samme konklusjon: Politisk likhet, politisk deltakelse på like vilkår, er noe et demokrati bør strebe etter (Schwartzberg, 2014). Et demokrati som ekskluderer personer fra politiske prosesser, er dermed ikke et ordentlig demokrati.

En innvending til et slikt argument basert på politisk likhet, er at respekt for personer i en politisk prosess ikke nødvendigvis krever lik respekt for deres synspunkter. Bør vi respektere

en mening om at kun hvite personer skal få bo i Norge like mye som en mening om at alle, uavhengig av hudfarge, bør få bo i landet? En kan argumentere for at mange i dagens Norge ikke har lik respekt for disse to meningene. Hvorfor skal vi da gi disse meningene, og politiske målene, like mye makt i politiske prosesser? I tillegg kan man se på respekten for personer som kan ende opp som skadelidende som følge av antidemokraters politiske mål. Hvis antidemokraters politiske synspunkter og vurderinger tillegges større vekt enn skaden slike synspunkter kan utgjøre for folk, kan dette ha negative konsekvenser. En kan altså argumentere for at respekt for personer ikke bare innebærer at man skal ha lik respekt for deres synspunkter, men at man bør respektere at visse synspunkter og politiske mål kan føre til svært negative følger, og at dette bør tas hensyn til i en politisk prosess. Antidemokraters mål om at demokratiet bør fjernes, fortjener kanskje ikke den samme respekten som demokraters mål om å bevare styreformene?

Et militant demokrati vil ha muligheten til å forby partier eller individer fra å stille til valg. Med andre ord vil antidemokratiske grupper kunne miste en del av sin formelle politiske makt. Et slikt militant demokrati strider mot prinsippet om politisk likhet som Waldron og Schwartzberg fremmer. De som ikke ekskluderes fra politisk deltakelse vil nemlig ha mer formell politisk makt enn de som ekskluderes. I tillegg vil et militant demokrati gå mot prinsippet om flertallsstyre, da hver persons vurderinger og synspunkter ikke tillegges lik vekt. Hvis antidemokrater ikke får stille til valg, vil deres synspunkter regnes som mindre verdt enn demokraters synspunkter. Demokratiet klarer dermed ikke å vise lik respekt for personer i en politisk sammenheng. Et argument basert på politisk likhet vil dermed argumentere for at alle personer bør ha mulighet til å fremme sine vurderinger og synspunkter, og at disse bør vektes likt i den politiske prosessen. Dermed kan man ikke innføre et militant demokrati hvis man tar utgangspunkt i Waldron og Schwartzbergs demokratiteori.

Robert A. Dahl har en litt annen fremgangsmåte enn Waldron og Schwartzberg når det gjelder politisk likhet. Dahl skriver i sin bok *Democracy and Its Critics* (1989) at det er fire sentrale kilder som kan forklare det demokratiet vi kjenner. Det er den fjerde kilden som nevnes som er spesielt interessant i denne sammenhengen; *the logic of political equality*. Den sentrale ideen her, det Dahl kaller for det sterke likhetsprinsippet, går ut på at medlemmene av en gruppe som styres gjennom en demokratisk prosess mener at alle medlemmer er rustet til å være med i gruppens beslutningsprosess (Dahl, 1989, s.31). Det er altså ingen som er

mer eller mindre rustet til å være med i de kollektive beslutningsprosessene. Dahl forsvarer det sterke likhetsprinsippet med to supplerende ideer: ideen om iboende likhet, og antakelsen om personlig autonomi.

Ideen om iboende likhet handler om at alle personer bør regnes som likeverdige når det skal fattes kollektivt bindende beslutninger, og at deres interesser bør veie likt (Dahl, 1989, s. 85). Denne ideen kan spores til blant annet John Locke, og andre kjente filosofer som John Rawls og Stanley I. Benn har fremmet en liknende idé. Det sterkeste forsvaret til denne ideen ligger i mangelen på alternativer. Som Dahl påpeker, er det en enorm utfordring å formulere en rasjonell begrunnelse for et alternativ til denne ideen. Hvis man ikke aksepterer ideen om iboende likhet, påstår man i praksis at noen personer har mer iboende verdi enn andre (Dahl, 1989, s. 86). En slik påstand kan vanskelig forsvares.

Antakelsen om personlig autonomi er en forhåndsantakelse om at alle kjenner sine egne interesser best (Dahl, 1989, s. 100). Et sentralt spørsmål som melder seg dersom man aksepterer ideen om iboende likhet, er nettopp hvem som kan si noe om personers interesser. Hvis alle er iboende likeverdige, og deres interesser skal veies likt, hvem skal bestemme hvilke interesser det er snakk om? Antakelsen om personlig autonomi legger til grunn at, dersom det ikke foreligger et overbevisende motargument, så skal det antas at hvert individ er den beste til å vurdere hans eller hennes interesser. Dermed avviser man at en paternalistisk autoritet skal kunne bestemme hvilke interesser voksne personer i et demokrati har.

Det sterke likhetsprinsippet legger dermed til grunn at alle borgeres interesser bør veies likt, og at hver person kjenner sine egne interesser best. Dette betyr at alle voksne medlemmer av et samfunn har rett til å delta i kollektivt bindende beslutningsprosesser. I tillegg regnes ingen medlemmer som mer kvalifiserte til å delta i disse beslutningene enn andre, og ingens krav kan regnes som overlegne andre. Det sterke likhetsprinsippet tilsier dermed at alle skal ha like politiske rettigheter, og like muligheter til å delta i kollektivt bindende beslutningsprosesser. Den normative konklusjonen til Dahl er at dersom vi aksepterer det sterke likhetsprinsippet, så aksepterer vi med det samme en demokratisk prosess der alle har muligheten til å delta i prosessen (1989, s. 105).

Et militant demokrati som ekskluderer personer fra å delta i kollektivt bindende beslutningsprosesser, vil, dersom vi legger det sterke likhetsprinsippet til grunn, være

uforenlig med en demokratisk prosess. Et militant demokrati som eksempelvis hindrer antidemokrater å stille til valg, tillegger ikke antidemokraters interesser til å avskaffe demokratiet like mye vekt som demokraters ønske om å beholde demokratiet. På en side er det åpenbart at et militant demokrati ikke er forenlig med prinsippet om politisk likhet som det legges frem av Waldron, Schwartzberg og Dahl. Likevel kan det stilles spørsmål om hvorvidt ønsket om politisk likhet kan ende med demokratiets død. Er det viktig med et prinsipp om politisk likhet dersom det kan føre til at demokratiet avskaffes? Man kan trygt anta at både Waldron, Schwartzberg og Dahl vil ønske en demokratisk styreform. Samtidig virker de å være villige til å sette styreformen på spill ved å gi antidemokrater like politiske rettigheter som demokrater.

Argumentet basert på politisk likhet, tar utgangspunkt i demokratiteorien til Jeremy Waldron, Melissa Schwartzberg og Robert A. Dahl. Politisk likhet er, ifølge dem, et mål for demokratiet. Et demokrati er ikke fullverdig dersom det ikke eksisterer politisk likhet. Alle voksne personer bør kunne delta i politiske prosesser på like vilkår, og ingen bør ekskluderes fra disse prosessene, uavhengig av deres politiske mål. Dette gjelder også antidemokratiske grupper og individer. Et militant demokrati er uforenlig med prinsippet om politisk likhet, og bør dermed ikke innføres. Hva er et demokrati, uten at folket, *demos*, får delta i de demokratiske prosessene på like vilkår?

3.2 Et bedre alternativ? Argumentet basert på domstolskontroll over lovgivning

Alternativet til et militant demokrati er, for de fleste demokratier i dag *status quo*. Mange demokratiske land har en konstitusjon, og lovene i konstitusjonen må håndheves. Et vanlig system for å håndheve konstitusjonelle lover, kalles for domstolskontroll over lovgivning. Det innebærer at det er en domstol som håndhever konstitusjonelle lover. Konstitusjonelle lover er *lex superior* i forhold til ordinære lover, som vil si at dersom det er konflikt mellom en konstitusjonell lov og en ordinær lov, vil den konstitusjonelle loven ha forrang (Ekeli, 2005, s. 551). Dersom et nytt lovforslag fra det lovgivende organ er i strid med konstitusjonen, kan domstolen dermed sette den nye loven til side. Et slikt system er altså en ekstern kontrollmekanisme, der en ekstern domstol kontrollerer lovforslag og vedtak fra folkevalgte organer opp mot konstitusjonen.

Konstitusjonelle lover krever ofte et større flertall for å endres enn ordinære lover, som gjør at disse lovene er vanskeligere å endre. Et vanlig system for å endre konstitusjonelle lover innebærer ofte et krav om kvalifisert flertall, f.eks. 2/3 eller 3/4 flertall i den lovgivende forsamlingen. Dette gjøres gjerne fordi konstitusjoner inneholder viktige og grunnleggende prinsipper, rettigheter og statsrettslige spilleregler (Ekeli, 2005, s. 552). Eksempelvis så stadfester man gjerne hvilken styreform landet har, som gjerne er demokrati. I den norske Grunnlovens §2 slås det fast at Norge er et demokrati, og at Grunnloven skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene (Kongeriket Norge, 2014).

Domstolskontroll over lovgivning deles ofte opp i to forskjellige modeller: den europeiske og den amerikanske (Kelsen, 1942). Den amerikanske modellen betyr at hvilken som helst domstol kan prøve om en lov er i overensstemmelse med grunnloven, i konkrete saker som er oppe for denne domstolen. Det betyr at dersom en lov blir fastslått som grunnlovsstridig, settes den til side i den konkrete saken, men ikke generelt (Kelsen, 1942, s. 185). Den europeiske modellen har derimot en uavhengig forfatningsdomstol som har hovedfokus på konstitusjonelle saker. Denne domstolen er ikke en del av det vanlige rettsapparatet, og enhver domstol kan dermed ikke håndheve konstitusjonelle saker.

Dersom en stat har en konstitusjon som stadfester at landet skal ha en demokratisk styreform, med tilhørende domstolskontroll av konstitusjonen, kan dette fungere som et alternativ til mer inngripende og militante tiltak for å hindre antidemokratiske grupper å nå sine mål. Et slikt system vil fungere som et output-filter. Man ekskluderer ikke antidemokrater fra politisk

deltakelse, de får eksempelvis lov til å stille til valg. Det brukes istedenfor et eksternt kontrollorgan, det uavhengige rettssystemet, som kontrollerer at lover er i overenstemmelse med konstitusjonen. For å endre konstitusjonen, for eksempel en artikkel som slår fast en demokratisk styreform, kreves det vesentlig mer enn å endre en ordinær lov. Ofte kreves det, som nevnt, kvalifisert flertall. I noen tilfeller kreves også forsinkelse (det må gå en viss tid fra forslaget kommer opp, og til det endelig vedtas) eller folkeavstemning (Ekeli, 2005, s. 551). Noen tilfeller, som vi har sett i Tyskland, er det også mulig å ha deler av konstitusjonen som ikke kan endres i det hele tatt. Domstolskontroll over lovgivning gir dermed land en mulighet til å sikre seg mot antidemokratiske grupper, uten å måtte anvende mer restriktive tiltak som eksklusjon fra politisk deltakelse.

Likevel kan det oppstå demokratiske utfordringer i land med domstolskontroll over lovgivning. Nylig har det vært store protester i Israel som følge av en ny reform som er foreslått av Netanyahu-regjeringen (Berg, 2023). Forslaget inneholder blant annet at det kun skal et enkelt flertall til i Knesset (parlamentet) for å omgjøre høyesterett sine avgjørelser, samt at regjeringen skal ha en avgjørende rolle i å bestemme hvem som skal være dommere i Høyesterett. Dette vil gjøre at den sittende regjeringen har stor makt over domstolen i Israel. Dersom et nytt lovforslag forkastes av Høyesterett, kan et enkelt flertall i Knesset likevel presse loven gjennom. Man kan argumentere for at dette er et demokratisk problem, da den sittende regjeringen kan få makten til å gjennomføre radikale lovendringer i Israel som trosser sentrale demokratiske prinsipper.

Samtidig kan man argumentere for at en slik endring vil være veldig demokratisk. At et folkevalgt organ, som Knesset, har full makt over lovgivningen kan regnes som meget demokratisk. En av de store utfordringene til et system med domstolskontroll over lovgivning er nettopp det demokratiske problemet. Dette går ut på at domstoler ikke er folkevalgte, og at de vanskelig kan stilles til ansvar på samme måte som politikere. Slik argumenterer motstandere mot domstolskontroll over lovgivning, at de som håndterer konstitusjonen og lovene ikke kan stilles til ansvar av folket, og at vi dermed bør ha et folkevalgt organ som ansvarlig for konstitusjonelle lover. Et slikt politisk håndhevingssystem er mulig å ha, og de sentrale fordelene er nettopp at folkene som håndhever konstitusjonelle lover kan stilles til ansvar, og at konstitusjonelle lover dermed kan endres lettere. I tillegg har folket mer makt i konstitusjonelle saker, da deres politiske valg har en direkte betydning for hvem som håndhever konstitusjonen (Ekeli, 2005).

På en annen side gjør de politiske håndhevingssystemene det lettere for majoriteten i det lovgivende forsamlingen å endre prinsipielle demokratiske og menneskerettigheter. Når det ikke skal gjennomføres ekstern kontroll av den lovgivende forsamlingens vedtak og endringer i lover, kan sentrale prinsipper endres uten konsekvenser for lovgiverne. Dette kan gi ekle konsekvenser i praksis. Hvis et antidemokratisk parti kommer til makten gjennom demokratiske prosesser, kan dette ha en stor innvirkning på konstitusjonen. Et system med politisk kontroll over lovgivningen kan dermed føre til at demokratiet i seg selv forkastes.

Domstolskontroll over lovgivning er et alternativ til et militant demokrati. Det fungerer som et output-filter, som skal sikre demokratiets overlevelse ved at en uavhengig domstol fungerer som et eksternt kontrollorgan. Politisk valgte organer kan foreslå nye og endre eksisterende lover, men uavhengige domstoler skal sørge for at disse ikke bryter med prinsippene og lovene som er nedfelt i konstitusjonen. Dermed kan lovforslag som går mot et lands demokratiske orden bli satt til side av domstolene som skal sørge for at konstitusjonen opprettholdes og håndheves. Slik kan dette systemet brukes som et argument mot det militante demokrati. Trenger vi å innføre et restriktivt militant demokrati, som ekskluderer grupper og individer fra politisk deltakelse, dersom vi har et system med domstolskontroll over lovgivningen? Et system med domstolskontroll over lovgivning kan fungere som et slags kompromiss mellom et militant demokrati og prinsippet om politisk likhet. Det er med på å hindre antidemokraters innflytelse over politikken, samtidig som sentrale prinsipper om politisk likhet opprettholdes.

4. Argumenter for et militant demokrati

I denne delen vil jeg presentere sentrale argumenter for et militant demokrati. Det første argumentet kalles for selvforsvarsargumentet, og kan spores tilbake til Loewenstein og det militante demokratiets opprinnelse. Det andre argumentet, antiautoritetsargumentet tar utgangspunkt i klassisk liberal filosofi, samt Jason Brennans antiautoritetsprinsipp.

4.1 Selvforsvarsargumentet

Det første argumentet for å innføre en form for militant demokrati, kan kalles selvforsvarsargumentet. Dette argumentet er basert på to antakelser. Den første antakelsen er at demokratiet er en styreform som er ønskelig, og bør bestå. Det er bred global støtte for demokratiet. En stor spørreundersøkelse fra Pew Research Center i 2017 spurte over 40 000 personer i 38 land om ulike styreformer. 78% svarte at et representativt demokrati vil være en bra måte å styre landet på (Wike et al., 2017). Det er altså tydelig at mange tenker positivt om demokratiet, og at dette regnes for å være en bra styreform. Dermed kan vi anta at demokratiet er ønskelig, og det bør dermed bestå i landene det gjelder.

Den andre antakelsen går ut på at demokratiet best beskyttes gjennom en føre-var strategi som eliminerer truslene før de får sjanse til å endre den demokratiske ordenen. Et slikt inputfilter vil sørge for at man unngår trusselen som antidemokrater kan utgjøre i et demokrati. Hvis en skal vente til at trusselen får vekst og muligens påvirke det politiske systemet, kan det allerede være for sent. Nazistene i Tyskland ble ikke hindret i å få makten på 1930-tallet, og andre verdenskrig er en påminnelse om hvordan antidemokratiske og nazistiske krefter kan utløse enorme lidelser. Å heller anvende en føre-var strategi vil øke sjansene for å faktisk klare å stanse trusselen i tide. Hvis antidemokrater får kommet til makten i et demokrati, kan det ende med katastrofale følger, da politiske beslutninger potensielt har store ringvirkninger. Dette kan, som vist, handle om liv og død. Et inputfilter, som et militant demokrati, er dermed den beste måten å beskytte et demokrati på.

Derfor er konklusjonen til selvforsvarsargumentet at et militant demokrati, som kan ekskludere antidemokrater fra deltakelse i den demokratiske prosessen, fungerer som det beste forsvaret for demokratiet i seg selv. Demokratiet er ønsket av mange på global basis, og man kan argumentere for at demokratiet dermed bør bestå som styreform i de landene det gjelder. Hvordan man da skal bevare styreformen, blir det neste spørsmålet. Selvforsvarsargumentet fremlegger en påstand om at det er en føre-var strategi som best vil beskytte demokratiet mot

antidemokratiske trusler. Et slikt selvforsvarsargument har blitt fremmet i flere versjoner (Ekeli, 2012; Loewenstein, 1937a, 1937b). Hovedpoenget er at den beste måten å forsvare et demokrati på, er å innføre en form for militant demokrati. Da kan man forsvare ideen om å ekskludere antidemokrater fra å stille til parlamentariske valg.

Hva skal man med et flott prinsipp om politisk likhet som lagt frem av Waldron, Schwartzberg og Dahl hvis det ender med at demokratiet forvandles til å bli et diktatur? På en side kan man argumentere for at prinsippet om politisk likhet er demokratisk, og fremhever egalitarianisme og likeverd. Som Waldron selv skriver, vil et demokrati bli forringet dersom noen ekskluderes fra politisk deltakelse (Waldron, 1999, s. 283). Hvis man ikke har et prinsipp om politisk likhet, er ikke demokratiet så demokratisk som det bør være. På en annen side kan man spørre seg om det er lurt å strebe etter prinsipper som gir demokratiets fiender de midlene de trenger for å ødelegge den demokratiske styreformen, ved å tillegge antidemokraters interesser og synspunkter like mye vekt som demokrater. Å innføre et militant demokrati, som bryter med prinsippet om politisk likhet, kan likevel være nettopp det som holder demokratiet i live. Selvforsvarsargumentet går nettopp ut på dette, at man av varsomhet innfører restriksjoner på antidemokraters rett til politisk deltakelse for å forsvare demokratiet i sin helhet.

Det er samtidig viktig å anerkjenne at politisk likhet har vært og er viktig for mange. At ingen skal nektes politiske rettigheter som følge av deres hudfarge, religion eller kjønn regnes som et sentralt prinsipp for moderne demokratier. Et militant demokrati åpner for eksklusjonen av grupper og individer med visse politiske mål, og bryter dermed med prinsippet om politisk likhet. Slik kan et militant demokrati fremstå som autoritært og pessimistisk: Vi må ta forhåndsregler, for dersom folket får bestemme fritt gjennom demokratisk deltakelse, kan demokratiet forvitte. Likevel kan man se på et militant demokrati som en forsikring. Det er noe man håper å unngå å bruke, men likevel har man det. I tilfelle det uforventede skulle skjer, kan det være lurt å ha forsikret seg at man unngår de verste konsekvensene. Det militante demokrati fungerer i så måte som en slags forhåndsforsikring, som ved å ekskludere antidemokrater sikrer seg mot demokratiets død.

Selvforsvarsargumentet, slik jeg legger det frem, baseres på to antakelser. Den ene er at demokratiet er en ønskelig styreform, og bør bevares. Den andre antakelsen er at demokratiet best kan styres gjennom en føre-var strategi, som eliminerer truslene før de får muligheten til

å fjerne demokratiet i seg selv. Et militant demokrati er dermed en god løsning for å håndtere utfordringer med antidemokratiske grupper og individer. Det fungerer som et input-filter, der man fjerner truslene før de får spille en stor rolle. For å hindre at antidemokrater får muligheten til å endre det demokratiske fundamentet, bør man sette hardt mot hardt. Lover som hindrer at antidemokrater å stille til valg, eller å stemme ved valg, bør dermed innføres for å sikre overlevelsen til demokratiet.

4.2 Antiautoritetsargumentet

Det første premisset i antiautoritetsargumentet kan defineres slik: Å være antidemokratisk, altså å ha antidemokratiske politiske mål, kan regnes for å være moralsk urimelig. Personer som har som mål å fjerne den demokratiske styreformen helt, vil sannsynligvis av mange regnes som urimelige. Globalt er det, som tidligere nevnt, bred støtte for et det representative demokratiet som styreform (Wike et al., 2017). Antidemokrater ønsker å fjerne den demokratiske styreform, og med det tvinge andre til å leve under et ikke-demokratisk styre. Antidemokrater ønsker å styre over andre personers liv, og med det krenke deres rett til å styre sitt eget liv. Slik kan man argumentere for at antidemokrater er moralsk urimelige – de krenker andre personers grunnleggende moralske rettighet til å styre sitt eget liv.

Dette premisset har et klassisk liberalt utgangspunkt: vi som individer har en grunnleggende moralsk rett til å styre over vårt eget liv, men ikke til å bestemme over andres liv (Arneson, 2009; Ekeli, 2019, 2021). Denne rettigheten begrenses til at vi ikke kan krenke andres rett til å styre over sitt eget liv. Antidemokrater har politiske mål som innebærer nettopp å krenke andres rett til å styre sitt eget liv, samt krenke andre grunnleggende rettigheter. Alternative synspunkter og doktriner aksepteres ikke. Ved å ha politiske rettigheter i et demokrati, som retten til å stille til valg, har man makt til å kontrollere andres liv. Man kan stille til valg, og med det påvirke beslutninger som befolkningen tvinges til å følge. Retten til å ha makt over andres liv gjennom valgdeltakelse kan man dermed argumentere for at ikke bør regnes som en grunnleggende rettighet.

Det andre premisset i antiautoritetsargumentet kan formuleres slik: Det at noen personer er moralsk urimelige, rettferdiggjør det å utelukke dem fra å ha politisk makt. I denne oppgaven er det muligheten til å stille til valg som er den sentrale politiske makten som diskuteres.

Dette premisset tar utgangspunkt i Jason Brennan sin *antiauthority tenet*, heretter kalt antiautoritetsprinsippet:

When some citizens are morally unreasonable, ignorant, or incompetent about politics, this justifies *not permitting* them to exercise political authority over others. It justifies either forbidding them from holding power or reducing the power they have in order to protect innocent people from their incompetence. (Brennan, 2017, s.17)

Brennans prinsipp sier altså at det kan rettferdiggjøres å ikke tillate moralsk urimelige, ignorante og inkompetente personer politisk makt for å beskytte uskyldige personer mot dem. I denne oppgaven er det moralsk urimelighet som settes i fokus. Brennans diskusjon av politisk ignoranse og inkompetanse inngår ikke i denne diskusjonen av et militant demokrati. Et eksempel på antiautoritetsprinsippet er at man nekter noen å stille til valg for å beskytte uskyldige mennesker mot deres urimelighet. Antiautoritetsprinsippet står i motsetning til det David Estlund kaller for autoritetsprinsippet: Dersom noen personer har mer kunnskap og kompetanse, så bør de ha politisk autoritet over dem med mindre kompetanse (Estlund, 2007). Estlund mener selv at autoritetsprinsippet bør avvises, og antiautoritetsprinsippet til Brennan er et motsvar til dette.

En innvending som kan fremlegges, går ut på at Brennan sitt prinsipp kan se ut til å gå mot den grunnleggende moralske rettigheten personer har til å styre sitt eget liv. Hvis noen personer mister retten til å stemme, eller til å stille til valg, kan de miste muligheten til å påvirke beslutninger som angår dem selv og deres liv. Målet med antiautoritetsprinsippet er at urimelige og inkompetente personer ikke skal ha politisk makt over uskyldige mennesker. Er det likevel riktig å la disse uskyldige menneskene ha mer politisk makt enn de urimelige? I spørsmål som angår minoriteters rettigheter, vil man gjerne tenke at minoriteten selv bør ha innflytelse. Ved å ekskludere personer fra politiske prosesser, kan man ende opp med at personer mister denne muligheten ved at de ikke får uttrykt sine interesser gjennom politisk deltakelse.

De to premissene i antiautoritetsargumentet fører til konklusjonen om at et militant demokrati som ekskluderer antidemokrater fra politisk deltakelse vil kunne rettferdiggjøres. Det å ekskludere folk fra politisk deltakelse er i utgangspunktet ikke problematisk, da personer ikke har en grunnleggende rett til å styre over andres liv, og dermed ikke til å ha politisk makt over andre. Å ha som politisk mål å fjerne demokratiet, og å tvinge andre personer til å godta deres oppfatning av hva som er riktig, er moralsk urimelig. Moralsk urimelige folk kan ekskluderes fra å ha politisk makt, for å hindre at de skal bestemme over uskyldige personers liv. Dermed er et militant demokrati en god løsning. Den demokratiske styreformens bevarer ved å ekskludere antidemokrater fra å ha muligheten til politisk deltakelse, og antidemokrater har dermed ikke muligheten til å utøve politisk makt over andres liv.

Det kan likevel fremmes en sentral innvending mot det første premisset i antiautoritetsargumentet. Er egentlig antidemokrater moralsk urimelige? På en side vil de gjennom deres eget styresett kontrollere andre personer, og underminere individers rett til å leve slik de selv ønsker. På en annen side kan man argumentere at dette også forekommer i velfungerende demokratier i dag, og at det til en viss grad godtas. For eksempel, se for deg en person i Norge som ønsker å bygge en garasje på sin eiendom. Denne bygningen påvirker ikke andre personers rett til å styre sitt eget liv. Hvis de norske myndighetene nekter denne utbyggingen som følge av bestemmelser i plan- og bygningsloven, hindres ikke da denne personen å leve slik hen ønsker? Har myndighetene her vært moralsk urimelige? Samtidig kan man si at det er gode grunner for at myndighetene har muligheten til å kontrollere utbygging som skjer, slik at viktige samfunnshensyn som bærekraft og miljø kan ivaretas. Det man også kan argumentere, er at det å styre over andre personers liv ikke nødvendigvis er så moralsk urimelig som det først kan virke, og at det i noen tilfeller kan være lurt. At antidemokrater vil styre over andre personers liv er ikke automatisk moralsk urimelig, da en grad av dette også forekommer i velfungerende demokratier.

Likevel er det problematisk å ha politiske mål som går ut på å kontrollere andre personers levesett. Eksempelvis ble det i Russland forbud mot «homofil propaganda» i 2013, og det kom, som tidligere nevnt, nye tillegg til disse lovene i 2022 (Human Rights Watch, 2022). Er det moralsk rimelig å ikke la personer av andre seksuelle orienteringer enn heterofil leve som de vil? Selv om man skulle være av den mening at homofili er destruktivt, er det personers individuelle rett til å gjøre med sitt liv, og sin kropp slik de selv ønsker. En slik måte å tvinge sin doktrine over på andre folk, kan det argumenteres for at er moralsk urimelig, og er et eksempel på den type urimelighet antidemokratiske partier vil tvinge på folk.

Antiautoritetsargumentet fremsetter to påstander: antidemokrater er moralsk urimelige personer, og moralsk urimelige personer kan ekskluderes fra å ha politisk makt i form av å kunne stille til valg eller stemme. Antidemokrater ønsker å kontrollere andre personers levesett ved å bruke statsmakt, og krenker dermed den grunnleggende moralske retten til å styre over sitt eget liv. Brennans antiautoritetsprinsipp sier at moralsk urimelige personer kan hindres fra å ha politisk makt, og dette kan rettfærdiggjøres. Slik kan man forsvare det militante demokrati. Det bør være mulig å ekskludere antidemokrater fra å delta i demokratiet, for eksempel ved å nekte dem å stille til valg. Dette er fordi antidemokrater er moralsk urimelige, og uskyldige personer bør beskyttes mot deres urimelighet.

5. Konklusjon

Problemstillingen som skal besvares, er om det bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper eller individer fra å stille til valg i et liberalt demokrati. I den sammenheng har jeg presentert noen sentrale argumenter for og mot det militante demokratiet. Et militant demokrati innebærer et system der man bruker juridiske virkemidler for å 1) hindre at antidemokratiske grupper eller individer kan stille til valg, og/eller 2) hindre at antidemokratiske individer kan stemme ved valg. Som problemstillingen presiseres, er det hvorvidt det bør være tillatelig å ekskludere antidemokrater fra å stille til valg som har vært det sentrale i denne oppgaven.

De to argumentene mot et militant demokrati, kalles henholdsvis for argumentet basert på politisk likhet, og argumentet basert på domstolskontroll over lovgivning. Argumentet basert på politisk likhet går ut på at alle bør kunne delta i politiske prosesser, uavhengig av politiske mål. I argumentet basert på domstolskontroll over lovgivning, presenterte jeg et praktisk alternativ til et militant demokrati. Dette fungerer som et output-filter, i motsetning det militante demokrati som fungerer som et input-filter. Slik kan man bevare sentrale demokratiske prinsipper, som prinsippet om politisk likhet, samtidig som man beskytter demokratiet mot antidemokraters politiske mål. Da kan man argumentere for at et militant demokrati er unødvendig, da det krenker en sentral demokratisk rettighet, samtidig som det oppnår det samme: demokratiets overlevelse.

De to argumentene for et militant demokrati, kalles for selvforsvarsargumentet og antiautoritetsargumentet. Selvforsvarsargumentet går ut fra at demokratiet er ønskelig, og bør forsvares gjennom en føre-var strategi som det militante demokrati. Demokratiet bør ikke gi politisk makt til dets fiender, da dette kan ende i demokratiets død. Man bør sette hardt mot hardt, og hindre antidemokrater fra å delta i politiske prosesser, som å stille til valg eller stemme ved valg. Slik kan man best sørge for demokratiets overlevelse.

Antiautoritetsargumentet går ut på at antidemokrater kan regnes som moralsk urimelige personer, som ønsker å kontrollere andre personers levesett, og undertrykke alternative levemåter. Jason Brennans antiautoritetsprinsipp sier at moralsk urimelige personer kan ekskluderes fra å ha politisk makt over andre, for å beskytte uskyldige personer mot deres urimelighet. Da kan man argumentere for at et militant demokrati er en god løsning, som sørger for at demokratiet bevares, og at moralsk urimelige antidemokrater ekskluderes fra politisk deltakelse, i form av å stille til valg eller stemme ved valg.

Jeg vil argumentere for innføringen av et militant demokrati. Det bør være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper og individer fra å stille til valg i et liberalt demokrati. Hovedgrunnen til det, er at det er slik vi best kan beskytte den demokratiske styreformen. Et demokrati skal ikke være selvdestruerende, og målet bør være å bevare styreformen. Det gjøres best gjennom et militant demokrati. Tyskland er et godt eksempel på et moderne militant demokrati, som siden 1949 har sørget for at deres demokrati bevares gjennom flere militante grunnlovsartikler. Likevel vil jeg ikke argumentere for et like vidt militant demokrati som Tyskland har, men mer målrettet og avgrenset. Å hindre antidemokratiske grupper og individer å stille til valg bør dermed være tillatelig i et liberalt demokrati.

Diskusjonen over har likevel vist at det finnes store utfordringer med et militant demokrati. En av de mest tungtveiende innvendingene er at et militant demokrati vil bryte med et demokratisk prinsipp om politisk likhet. At ikke alle personer kan delta i politiske prosesser, vil av noen regnes som et stort demokratisk problem. Samtidig er det ikke nødvendigvis klokt å dyrke et prinsipp om politisk likhet, dersom det kan bety at antidemokrater kan komme til politiske maktposisjoner, og ha stor innflytelse over et lands politikk, som kan føre til demokratiets undergang. Innenfor rammene av et liberalt demokrati bør det dermed være tillatelig å ekskludere antidemokratiske grupper og individer fra å stille til valg. Tyskland lærte etter en horribel andre verdenskrig, og har hatt et strengt militant system siden. Kanskje andre land bør være i forkant med et militant demokrati, før det utenkelige skjer?

Litteraturliste

- Arneson, R. J. (2009). The Supposed Right to a Democratic Say. I T. Christiano & J. Christman (Red.), *Contemporary debates in political philosophy* (s. 197–212). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Berg, R. (2023, mars 27). Israel judicial reform: Why is there a crisis? *BBC News*.
<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-65086871>
- Brennan, J. (2017). *Against democracy: With a new preface by the author*. Princeton University Press.
- Capoccia, G. (2013). Militant Democracy: The Institutional Bases of Democratic Self-Preservation. *Annual Review of Law and Social Science*, 9(1), 207–226.
<https://doi.org/10.1146/annurev-lawsocsci-102612-134020>
- Clark, W. R., Golder, M., & Golder, S. N. (2018). *Principles of comparative politics* (3rd ed). Sage.
- Dahl, R. A. (1989). *Democracy and its critics* (Nachdr.). Yale University Press.
- Danilenko, G. M. (1994). The New Russian Constitution and International Law. *American Journal of International Law*, 88(3), 451–470.
- Ekeli, K. S. (2005). Hvem skal vokte vokterne? Modeller for håndheving av konstitusjonelle lover. *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 117(4–5), 548–579.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3096-2004-04-05-03>
- Ekeli, K. S. (2012). The Political Rights of Anti-Liberal-Democratic Groups. *Law and Philosophy*, 31(3), 269–297. <https://doi.org/10.1007/s10982-011-9122-1>
- Ekeli, K. S. (2019). Politisk uvitenhet, stemmeretten og velgeres moralske ansvar. *Norsk filosofisk tidsskrift*, 54(3), 151–166. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2901-2019-03-04>
- Ekeli, K. S. (2021). Democratic legitimacy, political speech and viewpoint neutrality. *Philosophy & Social Criticism*, 47(6), 723–752.
<https://doi.org/10.1177/0191453720931902>
- Estlund, D. M. (2007). *Democratic Authority: A Philosophical Framework*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400831548>
- Forbundsrepublikken Tyskland. (1949). *Basic Law for the Federal Republic of Germany*.
- Fox, G. H., & Nolte, G. (1995). Intolerant Democracies. *Harvard International Law Journal*, 36(1), 1–70.
- Human Rights Watch. (2022, november 25). Russia: Expanded «Gay Propaganda» Ban

- Progresses Toward Law. *Human Rights Watch*.
<https://www.hrw.org/news/2022/11/25/russia-expanded-gay-propaganda-ban-progresses-toward-law>
- Kelsen, H. (1942). Judicial review of legislation: A comparative study of the Austrian and the American constitution. *The Journal of Politics*, 4(2), 183–200.
- Klamt, M. (2007). Militant democracy and the democratic dilemma: Different ways of protecting democratic constitutions. *Explorations in legal cultures*, 133, 154.
- Kongeriket Norge. (2014). *Kongeriket Norges Grunnlov*.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17>
- Loewenstein, K. (1937a). Militant Democracy and Fundamental Rights, I. *American Political Science Review*, 31(3), 417–432. <https://doi.org/10.2307/1948164>
- Loewenstein, K. (1937b). Militant Democracy and Fundamental Rights, II. *American Political Science Review*, 31(4), 638–658. <https://doi.org/10.2307/1948103>
- Malkopoulou, A. (2019). Introduction. I A. Malkopoulou & A. Kirshner (Red.), *Militant Democracy and Its Critics: Populism, Parties, Extremism*. Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.1515/9781474445627>
- Malkopoulou, A., & Kirshner, A. (2019). *Militant Democracy and Its Critics: Populism, Parties, Extremism*. Edinburgh University Press.
<https://doi.org/10.1515/9781474445627>
- Schwartzberg, M. (2014). *Counting the many: The origins and limits of supermajority rule*. Cambridge University Press.
- Waldron, J. (1999). *Law and disagreement*. Clarendon Press; Oxford University Press.
- Waldron, J. (2006). Safety and Security. *Nebraska Law Review*, 85(454), 454–507.
- Wike, R., Simmons, K., Stokes, B., & Fetterolf, J. (2017, oktober 16). *Globally, Broad Support for Representative and Direct Democracy*. Pew Research Center.
<https://www.pewresearch.org/global/2017/10/16/globally-broad-support-for-representative-and-direct-democracy/>
- Wise, J. (1998). Dissent and the Militant Democracy: The German Constitution and the Banning of the Free German Workers Party. *The University of Chicago Law School Roundtable*, 5(1), 301–343.